

הוגנות מערכת המיון לאוניברסיטאות לפי שפת היבחנות במכפ"ל (ערבית

או עברית) ומגדר

תמר קנת-כהן, אליוט טורוול, כרמל אורן

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה

תקציר

בעבודה זו נבדקה הוגנות מערכת המיון לאוניברסיטאות לפי שפת היבחנות במכפ"ל¹ (ערבית או עברית) ומגדר. במחקר 1 נבדקה ההוגנות בהתייחס לשפת היבחנות ובמחקר 2 נבדקה ההוגנות בהתייחס למגדר.

שאלת ההוגנות נבדקה משני היבטים: ההיבט של תוקף דיפרנציאלי, שבוחן קיומם של הבדלים בין קבוצות בתוקף הניבוי של החזאים, וההיבט של הטיה בבררה. הטיה בבררה נבדקה בשלוש גישות: מודל הרגרסיה של קלירי (Cleary, 1968) שבדק ניבוי דיפרנציאלי, תנאי גבול בבדיקת ניבוי דיפרנציאלי (Linn, 1984) והשוואת ממוצעים (Thorndike, 1971). במסגרת גישת תנאי הגבול, הוצע במחקר זה מדד לגודל הטיה, שמשלים את המידע הנומינלי ("הטיה לרעה", "הטיה לטובה" או "לא נמצאה הטיה") שנאסף עד כה בעת יישום גישה זו.

המחקר בוצע על נתוני 57,717 סטודנטים מכל האוניברסיטאות בישראל, אשר למדו בשנה א' במחזורים 2004/5 עד 2007/8.

בבדיקת תוקף דיפרנציאלי במחקר 1 נמצא שתוקף הניבוי של כל החזאים גבוה יותר בקרב נבחני עברית. במחקר 2 נמצא יתרון קל, ולא עקבי מעבר לחזאים, לתקפיות בקרב נשים.

בבדיקת הטיה בבררה במחקר 1 נמצא שציון הסכם, החזאי המשמש למיון המועמדים, מוטה לטובת נבחני עברית. הטיה זו לטובת נבחני עברית היא תוצר של העובדה שהבגרות מוטה מאוד לטובתם ומכפ"ל אינו מוטה או מוטה פחות לטובתם (תלוי בהגדרה של הטיה בבררה). במחקר 2 נמצא שציון הסכם מוטה מעט לטובת נשים. הטיה קלה זו לטובת נשים היא תוצר של העובדה שהבגרות מוטה לטובתן ומכפ"ל מוטה לרעתן, אך מידת ההטיה שלו פחותה מזו של הבגרות.

במחקר נבדקה גם שאלת האינטראקציה בין שפת היבחנות לבין מגדר בממצאים של תוקף דיפרנציאלי והטיה בבררה. לא נמצאה אינטראקציה, במובן שכיוון הממצאים ביחס לכל אחד משני המשתנים – שפת היבחנות ומגדר – היה דומה ברמות השונות של המשתנה האחר. ממצאים מפורטים של הבדיקה מוצגים בנספח.

¹ מבחן כניסה פסיכומטרי לאוניברסיטאות

הדיון בממצאים כולל גם השוואה בין הגישות השונות לבדיקת הטיה בבררה, תוך ניסיון להסביר ולפקח חלקית על מקורות להבדלים ביניהן.